

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 74.50) มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 51.00) และมีอายุเฉลี่ย 51.11 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 89.90) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 49.70) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน (ร้อยละ 65.10) และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.13 คน ประกอบอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาว เป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 65.10) ด้านประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 31.50) และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งเฉลี่ย 15.27 ปี ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถานประกอบการเกษตร (ร้อยละ 70.90) ส่วนใหญ่ไม่เคยได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (ร้อยละ 77.90) ส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาวด้านวิชาการกับเจ้าหน้าที่ประมงหรือนักวิชาการประมง (ร้อยละ 55.03) ส่วนใหญ่เคยติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกับเพื่อนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง (ร้อยละ 56.40) ส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (ร้อยละ 83.20) ส่วนใหญ่ไม่เคยสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (ร้อยละ 88.60)

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน (ร้อยละ 81.20) และเป็นเจ้าของที่ดินเฉลี่ย 11.30 ไร่ มีขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้ง 2 - 3 ไร่ต่อบ่อ (ร้อยละ 19.50) และมีขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้งเฉลี่ย 2.46 ไร่ต่อบ่อ ซึ่งมีจำนวนบ่อเลี้ยงกุ้ง 2 - 3 บ่อ (ร้อยละ 45.60) และมีจำนวนบ่อเลี้ยงกุ้งเฉลี่ย 3.38 บ่อ ส่วนใหญ่ไม่มีแรงงานรับจ้าง (ร้อยละ 87.90) ส่วนใหญ่มีแรงงานในครัวเรือน (ร้อยละ 87.20) มีลักษณะบ่อเลี้ยงกุ้งเป็นบ่อดิน (ร้อยละ 94.60) มีอัตราความหนาแน่นในการปล่อยลูกกุ้งระหว่าง 100,000 - 150,000 ตัวต่อไร่ (ร้อยละ 61.70) และมีอัตราความหนาแน่นในการปล่อยลูกกุ้งเฉลี่ย 94,899 ตัวต่อไร่ มีจำนวนผลผลิตกุ้งขาวอยู่ระหว่าง 1,000 - 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ต่อรอบการผลิต

(ร้อยละ 59.73) และมีจำนวนผลผลิตเฉลี่ย 1,082.55 กิโลกรัมต่อไร่ต่อรอบการผลิต ส่วนใหญ่เลี้ยงกุ้งขาว 2 รอบต่อปี (ร้อยละ 67.10) ระยะเวลาการเลี้ยงกุ้ง 3 เดือนต่อรอบการผลิต (ร้อยละ 81.90) มีรายได้จากการเลี้ยงกุ้งระหว่าง 100,000 - 150,000 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต (ร้อยละ 28.20) และมีรายได้จากการเลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ย 193,617.40 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต มีต้นทุนจากการเลี้ยงกุ้งขาวระหว่าง 50,000 - 100,000 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต (ร้อยละ 45.00) และมีต้นทุนจากการเลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ย 107,050.30 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต สำหรับการจำหน่ายผลผลิตกุ้งขาวผ่านพ่อค้าคนกลาง (ร้อยละ 100.00) ด้านเงินทุนสำหรับการเลี้ยงส่วนใหญ่ใช้เงินทุนตัวเองและเงินสินเชื่อ (ร้อยละ 54.40) สำหรับแนวโน้มการเลี้ยงกุ้งครั้งที่ (ร้อยละ 56.38)

ข้อมูลการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

การปฏิบัติของเกษตรกรในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP ทั้งหมด 7 เงื่อนไข ได้แก่ การเลือกสถานที่ การจัดการเลี้ยงทั่วไป อาหาร การให้อาหาร และปัจจัยการผลิตกุ้ง การจัดการสุขภาพ และการแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง สุขอนามัยฟาร์ม การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการขนส่ง และการจัดบันทึก โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.75)

ข้อมูลปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

ปัญหาสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาวตามมาตรฐาน GAP ทั้งหมด 7 เงื่อนไข ได้แก่ การเลือกสถานที่ การจัดการเลี้ยงทั่วไป อาหาร การให้อาหาร และปัจจัยการผลิตกุ้ง การจัดการสุขภาพ และการแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง สุขอนามัยฟาร์ม การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการขนส่ง และการจัดบันทึก โดยรวมมีระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.96$, S.D. = 1.19)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีมี 6 ปัจจัย คือ 1) ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงกุ้งขาว 2) การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เลี้ยงกุ้งขาว 3) จำนวนแรงงานในครัวเรือน 4) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร 5) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว และ 6) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาวภายใต้มาตรฐาน GAP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาวภายใต้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกร มีค่าร้อยละ 63.50 ($R^2=0.635$) โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม คือ ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงกุ้งขาว การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เลี้ยงกุ้งขาว การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาวภายใต้มาตรฐาน GAP และจำนวนแรงงานในครัวเรือน

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ต้องการให้ภาครัฐเร่งแก้ปัญหาโรคระบาดและลงพื้นที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและโรคระบาดในกุ้ง มีการควบคุมราคาอาหารกุ้งและราคาลูกพันธุ์กุ้ง มีการประกันรายได้ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง ช่วยสนับสนุนเงินทุนช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง และต้องการให้หน่วยงานราชการชุดลอกคูคลอง มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำ คุณภาพดิน ตรวจวิเคราะห์โรคกุ้งฟรี และต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะหรือสารเคมีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ของเกษตรกร ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐ

1.1 หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดให้มีกิจกรรมการอบรมและศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ให้แก่เกษตรกรที่สนใจอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ เพื่อให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ในการเลี้ยงกุ้งขาวของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตสูงมากขึ้น

1.2 เจ้าหน้าที่ประมง ควรเข้าไปมีบทบาทในการให้ความรู้ คำแนะนำ แนวทางแก้ไขปรับปรุงกระบวนการเลี้ยงกุ้งขาวให้เป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรฐานปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) และควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลให้มีความเหมาะสมกระชับเข้าใจง่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ไม่คลาดเคลื่อน และควรให้ข้อมูลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว

2.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ควรหาโอกาสเข้าร่วมอบรม ดูงาน เกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) อย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดมุมมองและเรียนรู้กระบวนการผลิตที่แตกต่าง เพื่อนำมาปรับปรุงในกระบวนการผลิตของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวควรให้ความสำคัญกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากสื่อสารมวลชน สื่อสารอินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ และที่สำคัญต้องเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล ผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเลี้ยงกุ้งขาวมีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.3 เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวควรมีการสร้างเครือข่ายเกษตรกร ซึ่งอาจจะประกอบด้วยเพื่อนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง นักวิชาการประมง เจ้าหน้าที่ประมง เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด

2.4 เกษตรกรควรรหาโอกาสพบปะพูดคุย ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เลี้ยงกุ้งขาวให้มากขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนเกษตรกรด้วยกันเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงกุ้งขาว เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งขาวของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว จำนวน 149 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นการเลือกศึกษาเฉพาะอำเภอแหลมสิงห์เพียงที่เดียว ซึ่งการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะศึกษาประชากรทั่วจังหวัดหรือทั่วประเทศทำให้ครอบคลุม เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ถูกต้องและจะได้นำไปใช้ปฏิบัติงานในการวางแผนการผลิตกุ้งได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรและตลอดจนส่งผลดีในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจต่อไป
2. ควรมีการศึกษาความยั่งยืนของการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐานปฏิบัติการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
3. ควรมีการศึกษาลักษณะของการเลี้ยงกุ้งขาวที่เหมาะสมของเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้เกษตรกรทราบและตระหนักในการจัดการฟาร์มเลี้ยงให้ไม่เกิดผลต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น